

Širenje štetnika *Lindingaspis rosi* na Braču; strategija sprječavanja širenja i mjere suzbijanja

Doc.dr.sc. Mario BJELIŠ

Sveučilište u Splitu, Ruđera Boškovića 37, pp. 190, Split

e-mail: mario.bjelis@unist.hr

- U Hrvatskoj je štetnik prvi puta zabilježen 2014. u Sutivanu na palmama *Phoenix canariensis* i *Butia capitata* te na maslini;
- Tijekom 2017. godine, utvrđeno je da napada preko 20 biljnih vrsta: maslina, smokva, šipak, orah, murva, fejoa, vinova loza, kanarska palma, palma žumara, tršlja, lovor, bršljan, kupina, šimšir, ruža, lozica...

Trenutna rasprostranjenost štetnika u 2017. godini

Zaražena maslina (foto: Mario Bjeliš)

Zaraza na palmi (*foto: Mario Bjeliš*)

Zaraza na listovima murve, smokve, tršlje, šipka, vinove loze i oraha (foto: Mario Bjeliš)

Širenje štetnika:

- Štetnik se širi prirodnim putem (posebno vjetrom) sa zaraženih stabala preferiranih domaćina (palme, masline, bršljan...);
- Štetnik se može proširiti utjecajem ljudskog faktora (iznošenje zaraženih dijelova bilja, npr. lišća palmi i slično) na nezaražena područja

Zaražena stabla palmi, grmovi bršljana, zapuštena stable masline i dr., predstavljaju izvor zaraze iz kojih se štetnik širi prirodnim putem.

Preporuke za sprječavanje širenja i suzbijanje štetnika

1. Kontinuirano praćenje širenja u rubnim područjima;
2. Provedba fitosanitarnih mjera na javnim i privatnim površinama:
  - suzbijanje štetnika na zimzelenim domaćinima (palma, maslina, tršlja, bršljan, lovor...);
  - tretiranje svih zaraženih biljki registriranim insekticidima;
  - krčenje (ili uklanjanje nadzemnog dijela krošnje) nekultiviranih domaćina koji su izvor zaraze (bršljan, lovor...);
3. Informiranje maslinara, uljara.
4. Uključenje Splitsko dalmatinske županije i jedinica lokalne samouprave u sve aktivnosti.

Proširenje registracije sredstva za zaštitu bilja za male namjene

- Općina Sutivan je prema Ministarstvu poljoprivrede u siječnju 2018 godine podnijela zahtjeve za proširenje registracije za sredstva za zaštitu bilja (insekticide):

MINERALNO SVJETLO ULJE je kontaktni insekticid s ovoidnim djelovanjem namijenjen za zimsko i ljetno tretiranje za suzbijanje štetnih kukaca na:

maslinama za suzbijanje crne štitaste uši araukarije (*Lindingaspis rossi*). Maksimalno su dozvoljene dvije primjene u sezoni. Potrebno je izbjegavati tretiranje biljaka oslabljenih dužom sušom tijekom ljeta:

- tijekom mirovanja vegetacije u količini od 300-400 ml sredstva u 10 l vode.
- tijekom vegetacije od proljeća do jeseni u količini 100-200 ml sredstva u 10 l vode

agrumima za suzbijanje crne štitaste uši araukarije (*Lindingaspis rossi*). Maksimalno su dozvoljene dvije primjene u sezoni. Potrebno je izbjegavati tretiranje biljaka oslabljenih dužom sušom tijekom ljeta:

- tijekom mirovanja vegetacije u količini od 300-400 ml sredstva u 10 l vode.
- tijekom vegetacije od proljeća do jeseni u količini 100-200 ml sredstva u 10 l vode

Proširenje registracije sredstva za zaštitu bilja za male namjene

- Općina Sutivan je prema Ministarstvu poljoprivrede u siječnju 2018 godine podnijela zahtjeve za proširenje registracije za sredstva za zaštitu bilja (insekticide):

CONFIDOR 200 SL je sistemični insekticid namijenjen za suzbijanje štetnih kukaca na:

palmama iz porodice Arecaceae za suzbijanje crne štitaste uši araukarije (*Lindingaspis rossi*) u koncentraciji 0,075%. Maksimalno su dozvoljene dvije primjene u sezoni u razmaku 2-3 tjedna između dva tretiranja. Sredstvo se na palmama primjenjuje prskanjem vegetacijskog vrha biljke.

agrumima za suzbijanje crne štitaste uši araukarije (*Lindingaspis rossi*) u količini 150 ml sredstva u 100 l vode. Godišnje se ne smije koristiti više od 2,35 l/ha sredstva CONFIDOR SL 200. Primjena je dozvoljena isključivo nakon cvatnje na otvorenom prostoru. Maksimalno su dozvoljene dvije primjene u sezoni u razmaku od 3 tjedna između dva tretiranja.

ukrasno bilje (na otvorenom) za suzbijanje crne štitaste uši araukarije (*Lindingaspis rossi*) u količini 125 ml sredstva u 100 l vode. Maksimalno su dozvoljene dvije primjene u sezoni u razmaku 3 tjedna između dva tretiranja.

Proširenje registracije sredstva za zaštitu bilja za male namjene

- Općina Sutivan je prema Ministarstvu poljoprivrede u siječnju 2018 godine podnijela zahtjeve za proširenje registracije za sredstva za zaštitu bilja (insekticide):

PYXAL je insekticid za suzbijanje štetnih kukaca na:

agrumima za suzbijanje crne štitaste uši araukarije (*Lindingaspis rossi*) u koncentraciji od 0,05-0,075% kod pojave prvih razvojnih stadija ličinki, uz utrošak vode 2000 l/ha.

Dozvoljena je maksimalno jedna primjena godišnje.

maslinama za suzbijanje crne štitaste uši araukarije (*Lindingaspis rossi*) u koncentraciji 0,025-0,03% uz utrošak vode od 700-1250 l/ha. Dozvoljena je maksimalno jedna primjena godišnje, prije cvatnje.

ukrasnom bilju (na otvorenom) za suzbijanje crne štitaste uši araukarije (*Lindingaspis rossi*) u koncentraciji od 0,05-0,075% kod pojave prvih razvojnih stadija ličinki, uz utrošak vode 500 - 1000 l/ha. Dozvoljena je maksimalno jedna primjena godišnje.

Zaključci:

1. Štetnik je zauzeo puno veće područje od očekivanog i napada puno veći broj domaćina (21 zabilježena vrsta) nego je očekivano;
2. Preferirani domaćini su kanarska plama- *Phoenix canariensis* i maslina - *Olea europaea* na kojima je intenzitet napada vrlo jak;
3. Štetnik se razvija na i na drugim značajnim kulturama: smokva, šipak, orah, vinova loza te niz samoniklih i dendroloških biljnih vrsta koje mu omogućuju daljnje udomaćenje.
4. Za očekivati je daljnje brzo širenje štetnika u proizvodne nasade i pojava novih žarišta ukoliko se ne provedu mjere spriječavanja širenja i suzbijanja.

Doc.dr.sc. Mario BJELIŠ

Sveučilište u Splitu, Ruđera Boškovića 37, pp. 190, Split
e-mail: mario.bjelis@unist.hr